

Najstarsza cywilizacja na ziemiach Polski?

3 sierpnia 2020

Nie wiem, czy nadal w domach uczy się jeszcze dzieci wierszyka, „Kto ty jesteś? Polak mały”, ale co oznacza być Polakiem, być Słowianinem, kiedy na naszych ziemiach pojawili się nasi przodkowie? Na te pytania nie sposób odpowiedzieć.

Wiadomo, że przodkowie każdego z nas kiedyś, ileś pokoleń wstecz, przywędrowali na ziemię dzisiejszej Polski. Najstarsze ślady bytowania człowieka na naszych dzisiejszych ziemiach, to ślady bytowania człowieka neandertalskiego, które m.in. znajdujemy w jaskini Ciemnej, w Ojcowskim Parku Narodowym. A jak wiemy Europejczycy noszą w sobie ok. 3% genów neandertalskich, zaś cała populacja Europejczyków nawet do 30%. Tu w Europie się z nimi spotkaliśmy i wymieniliśmy genami, które dają nam pewne cechy pozytywne, jak odporność na pewne choroby i negatywne jak np. zmniejszona odporność skóry na działanie promieniowania UV, czy też problemy psychiczne, uzależnienia niespotykane w ludach zamieszkujących inne kontynenty.

Człowiek dzisiejszy pojawił się na naszych ziemiach dopiero po

ostatnim zlodowaczeniu, które sięgało od północy po okolice Leszna i skończyło się ok. 11.7 tys. lat temu. Choć jeszcze wtedy wkroczenie ludzi na ziemie uwalniane przez lodowiec nie było możliwe ani celowe. Ogromne masy wody zatrzymane w lodowcu musiały spłynąć kształtując teren dzisiejszych Mazur, Pomorza, Suwalszczyzny. Roślinność musiała zmienić się z tundrowej na stwarzającą lepsze warunki dla bytowania zarówno zwierząt jak i ludów kultur zbieracko łowieckich. Tych początkowo okresowe, letnie pobyty można umiejscowić w czasie ok. 11,5 tys. lat temu.

Najstarszą kulturą jaka pozostawiła na naszych ziemiach wyraźne ślady swej obecności jest kultura neolityczna, czyli epoki kamienia łupanego określana jako kultura pucharów lejkowatych. Dziś jako miejsce jej powstania naukowcy określają Kujawy a czas powstania to 5,5 tys. lat temu. Na podstawie znalezisk archeologicznych naukowcy wskazują wpływ wcześniejszej (7000-6000 lat temu) kultury lendzielskiej zaliczanej do kultur naddunajskich, choć występującej głównie na ziemiach dzisiejszej Polski Śląska, Małopolski, Wielkopolski a także sąsiadujących z tymi obszarami ziem dzisiejszych Czech, Austrii, zachodnich Węgier, Chorwacji.

Chcąc umiejscowić megalityczną kulturę w historii Europy, to okres wczesnodynastyczny w Egipcie, czyli czas przed powstaniem piramid, to okres III dynastii w Mezopotamii i powstawania tam kultury Uruk, tak więc nie tak późny w historii świata, byśmy mieli jakiegokolwiek kompleksy. Jest to wysoko rozwinięta cywilizacja tamtych czasów wpisująca się w okres megalityczny cywilizacji Europy i Bliskiego Wschodu, a wytworami tego okresu są piramidy (ok. 4500 lat temu) i Stonehenge (ok. 4900 lat temu). Nasza cywilizacja megalityczna pozostawiła nam megality kujawskie datowane 5000-4200 lat temu, będące grobowcami władców, może znaczących szamanów. Był to lud rolniczy, o wysokim poziomie rozwoju, uprawiali kilka gatunków zbóż, w tym pszenicy, owsa, duże znaczenie w obrzędach religijnych miał mak, fakt składania jego do grobów

może świadczyć o tym, że halucynogenne właściwości maku związane były z możliwością kontaktu z zaświatami. W uprawach posługiwali się orką wykonywaną za pomocą radeł ciągniętych przez woły. Dużym znaczeniem w ich menu miało mięso zwierząt hodowanych w odróżnieniu od mięsa zwierząt dzikich, charakterystycznego dla kultur łowiecko zbierackich.

Kultura ta pozostawiła nam najstarszy znany wizerunek wozu czterokołowego, przeznaczonego do ciągnięcia przez woły, umieszczony na wazie z Bronocic nad Nidzicą, o szerokiej wymianie kupieckiej w tym okresie co wiąże się również z wymianą osiągnięć świadczy eksport wyrobów z krzemienia pasiastego wydobywanego w kopalniach w Krzemionkach Opatowskich a eksportowanego w promieniu do 600 km od miejsca wydobywania.

Bogato zdobione, różnymi metodami naczynia a także ozdoby świadczą o tym, że była to kultura zapewniająca taki nadmiar dóbr podstawowych iż ludzie tego okresu mogli się zająć pracami wyrażającymi ich poczucie estetyczne, potrzeby religijne, gdyż kopce kujawskie poza miejscem pochówku stanowiły miejsca sakralne utrzymywane przez wiele lat po pochówku.

O rozwoju medycyny w tamtej cywilizacji może świadczyć znaleziona w kopcach czaszka świadcząca o przeprowadzonej z powodzeniem trepanacji po której pacjent żył jeszcze przez czas wystarczający do pojawienia się śladów zrastania się kości.

Kim byli pod względem genetycznym? Praktycznie niewiele mamy badań dotyczących DNA tych ludzi. Nie udało mi się znaleźć informacji jakoby istniały badania męskich haplogrup Y, jeśli chodzi o mtDNA, wskazują one na ludność osiadłą w czasach kultur łowiecko-zbierackich, lecz ta kultura jest już ewidentnie kulturą rolniczo-hodowlaną. Ich głównymi źródłami wyżywienia były zboża, mięso zwierząt hodowlanych i ryby. Mięso dużych ssaków żyjących dziko jak np. jelenie stanowiło

tylko uzupełnienie jadłospisu. Brak wiedzy o haplogrupach męskich nie pozwala określić, czy ludność ta przybyła niosąc z sobą kulturę rolniczą, bo tę nieśli na pewno pojawiający się w nieznacznie późniejszych kulturach nosiciele dziś najszerszej rozpowszechnionych w Europie centralnej haplogrup R (R1a i R1b). R1B (określaną jako celtycką) spotykamy u przedstawicieli przybyłej do nas z terenów dzisiejszej zachodniej Rosji i Ukrainy kultury grobów jamowych (5300-4400 lat temu), a R1a określanej jako słowiańską) a wywodzonej znanad Dunaju kultury ceramiki sznurowej, której zasięg obejmował również Kujawy. Obie te kultury zalicza się do indoeuropejskich kultur epoki brązu.

Jak wyglądali? Niewiele różnili się od nas dzisiejszych. Znaczącą różnicą był wzrost, widoczna na prezentowanym w artykule zdjęciu rekonstrukcji twarzy, dokonanej przez wielkopolskich naukowców, ok. 35-letniej mieszkanki Kujaw żyjącej we wczesnym okresie kultury pucharów lejkowatych mierzyła ok. 146 cm wzrostu przy średniej ok. 153 cm dla kobiet i 165 cm dla mężczyzn.

Jak by na to nie patrzeć, dzisiejsze nasze ziemie były płodne kulturowo, i choć ówczasnie żyjący tam ludzie pozostawiali ślady swej kultury może nie tak atrakcyjne dla dzisiejszego turysty jak malowidła grobowe w Egipcie, bo z mniej trwałego surowca, jakim jest drewno swe dzieła tworzyli, ale mimo to, kultura mieszkańców naszej ziemi nie odstawała znacząco od kultury krajów basenu Morza Śródziemnego i Bliskiego Wschodu.

Autorstwo: Radogost

Ilustracja: kadr z filmu „Megalithy. Historia sprzed 5500 lat”

Źródło: NEon24.pl